

ВЈЕЖБА оε'. Αναλιζирај и преведи: α' Περὶ παιδῶν θνήσκωμεν. β' Ἐὰν δίκαιά λέγωμεν, πιστεύετε ἡμῖν. γ' Πράττωμεν, μὴ λέγωμεν. δ' Τοὺς νεανίας οἱ παιδοτριβαῖ γυμνάζουσιν, ἵνα ῥᾶον τοὺς πόνους φέρωσιν. ε' Οἱ ἄνθρωποι ὀφθαλμοὺς ἔχουσιν, ἵνα βλέπωσιν. ζ' Ὅταν ἀγορεύῃς, τὴν ἀλήθειαν ἀεὶ λέγε.

Г р а д и в о : конјунктив активни тематских глагола (GGJ, §231–233) и атематског глагола εἰμί (GGJ, §315); употреба конјунктива (GGJ, §463).

П о ј а в е : **адхортативни коњунктив** (*conjunctivus adhortativus*), у θνήσκωμεν, πράττωμεν, μὴ λέγωμεν, који се на латински преводи такође конјунктивом (*moriāmur, faciāmus, ne loquāmur*) а српски императивом (*гинимо, радимо, не говоримо*); **финална зависна реченица**, у ἵνα ῥᾶον τοὺς πόνους φέρωσιν и ἵνα βλέπωσιν, која се на латински преводи такође намјерном реченицом (*ut facilius labores ferant, ut spectent*) а на српски такође намјерном реченицом (*да би лакше подносила невоље, да би гледали*); **хипотетичка зависна реченица** (евентуални тип, итеративни подтип), у ἐὰν δίκαιά λέγωμεν, која се на латински преводи такође хипотетичком реченицом (реални тип) (*si nos justa dicimus*) а на српски такође хипотетичком реченицом (*ако казујемо истину*); **временска (хипотетичка, евентуална) зависна реченица**, у ὅταν ἀγορεύῃς, која се на латински хипотетичком или временском реченицом (*cum iterativum*) (*cum loqueris*) а на српски помоћу хипотетичке или временске реченице (*када год казујеш*).

А н а л и з а : **Именице**: ἀλήθειαν – acc fsg, ἀλήθειᾶ *verum, истина*; ἄνθρωποι – nom mpl, ἄνθρωπος *homo, vir, човек*, pl *lyudi*; νεανίας – acc mpl, νεανίας *juvĕnis, младић*; ὀφθαλμοὺς – acc mpl, ὀφθαλμός *oculus, око*; παιδοτριβαῖ – nom mpl, παιδοτριβῆς *magister, учитељ гиманстике*; παιδῶν – gen mpl, παῖς *dĕchak, pl dĕchca, puer, pl libĕri*; πόνους – acc mpl, πόνος *labor, невоља*. **Замјенице**: ἡμῖν – dat, ἡμεῖς *nos, ми*. **Придјиви**: δίκαιά – acc npl, δίκαιος *justus, праведан*. **Члан**: οἱ – nom mpl, ὁ; **τὴν** – acc fsg, ἡ; **τοὺς** – acc mpl. **Глаголи**: ἀγορεύῃς – 2sg subj praes act, ἀγορεύω *dico, казивати*; βλέπωσιν(v) – 3pl subj praes act, βλέπω *specto, гледати*; γυμνάζουσι(v) – 3pl ind praes act, γυμνάζω *exerceo, вјежбати*; ἔχουσι(v) – 3pl ind praes act, ἔχω *habeo, имати*; θνήσκωμεν – 1pl subj praes act, θνήσκω *morior, гинути*; λέγε – 2sg ipv praes act, λέγω *dico, говорити, казивати*; λέγωμεν – 1pl subj praes act, λέγω *dico, говорити, казивати*; πιστεύετε – 2pl ind (ipv) praes act, πιστεύω *credo, fido, вјеровати*; πράττωμεν – 1pl subj praes act, πράττω *facio, радити, чинити*; φέρωσιν(v) – 3pl subj praes act, φέρω *fero, носити, подносити*. **Предлози**: περὶ – + gen *de, о*. **Прилози**: ἀεὶ – *semper, увијек*; ῥᾶον – comp, *facilius, лакше*. **Везници**: ἐὰν – *si, ако*; ἵνα – *ut, да*; ὅταν – *cum (si), кад (год)*. **Речце**: μὴ – *ne, не*.

Т r a n s l a t i o : **i.** Ob libĕros moriāmur! **ii.** Si nos justa dicimus, vos nobis fidĕtis. **iii.** Faciāmus, ne loquāmur quidem. **iv.** Magistri juvĕnes exercent ut facilius labores ferant. **v.** Homĭnes ocūlos habent ut spectent. **vi.** Cum loqueris, semper dic verum.

П р е в о д : **1.** Гинимо због дјече! **2.** Ако казујемо истину, вјежбујете нам. **3.** Радимо, не говоримо! **4.** Учители гимнастике вјежбају дјецу да би лакше подносила невоље. **5.** Људи имају очи да би гледали. **6.** Кад год казујеш, увијек казуј истину.

ВЈЕЖБА оζ'. Αναλιζирај и преведи: α' Πειθώμεθᾶ τῷ ἄρχοντι. β' Διδασκάλοις ἐγὼ ὅταν πειθωμαι, οὐδέ ποτέ μοι μεταμέλει. γ' Παύομεθᾶ τοῦ θορύβου, ἵνα ὁ διδάσκαλος ἡμᾶς μὴ ψέγῃ. δ' Μὴ ὀργίζου, ἐὰν παραχρήμα τῆς εὐεργεσιᾶς ἢ ἀντιδοοῖς μὴ φαίνηται.

Г р а д и в о : конјунктив медиопасивни тематских глагола (GGJ, §231–233).

П о ј а в е : **адхортативни коњунктив** (*conjunctivus adhortativus*), у πειθώμεθᾶ и παύομεθᾶ, који се на латински преводи такође конјунктивом (*pareāmus, desistāmus*) а српски императивом (*покорављајмо се, заустављајмо буку*); **временска (хипотетичка, евентуална) зависна реченица**, у διδάσκαλοις ἐγὼ ὅταν πειθωμαι, која се на латински хипотетичком или временском реченицом (*cum iterativum*) (*cum magistris pareo*) а на српски помоћу хипотетичке или временске реченице (*кад год слушаам учитеље*); **финална зависна реченица**, у ἵνα ὁ διδάσκαλος ἡμᾶς μὴ ψέγῃ, која се на латински преводи такође намјерном реченицом (*ne nos magister vituperet*) а на српски такође намјерном реченицом (*да нас учитељ не би коруо*); **хипотетичка зависна реченица** (евентуални тип, итеративни подтип), у ἐὰν παραχρήμα τῆς εὐεργεσιᾶς ἢ ἀντιδοοῖς μὴ φαίνηται, која се на латински преводи такође хипотетичком реченицом (реални тип) (*si non statim beneficentiae retributio ostenditur*) а на српски такође хипотетичком реченицом (*ако се накнада за добротинство не показује одмаху*); **рекција** грч.

гл. μεταμέλει μοι koja se razlikuje od rekcije lat. гл. *paenitet me* и срп. гл. *кајем се* и рекција грч. гл. παύω (+gen) и срп. гл. *оставаљати се* (+gen) koja се разликује од рекције лат. гл. *desisto* (+abl).

А н а л и з а : **Именице:** **ἀντιδοοῖς** – nom fsg, ἀντιδοοῖς *retributio*, *накнада*; **ἄρχοντι** – dat msg, ἄρχων *princeps*, *владар*; **διδασκάλους** – dat mpl, διδάσκαλος *magister*, *учитељ*; **διδάσκαλος** – nom msg, διδάσκαλος *magister*, *учитељ*; **εὐεργεσιᾶς** – gen fsg, εὐεργεσιᾶ *beneficentia*, *доброчинство*; **θορύβου** – gen msg, θόρυβος *tumultus*, *бука*. **Замјенице:** **ἐγώ** – nom, ἐγώ *ego*, *ја*; **ἡμᾶς** – acc, ἡμεῖς *nos*, *ми*; **μοι** – dat, ἐγώ *ego*, *ја*. **Члан:** **ἦ** – nom fsg, ἦ; **ὁ** – nom msg, ὁ; **τῆς** – gen fsg, τῆς; **τοῦ** – gen msg, οὗ; **τῷ** – dat msg, οὗ. **Глаголи:** **μεταμέλει** – 3sg ind praes act, μεταμέλει μοι *paenitet me*, *кајем се*; **ὀργίζου** – 2sg ipn praes mp, ὀργίζομαι *irascor*, *срдити се*; **παύομεθα** – 1pl subj praes mp, παύω *desisto*, *зауставаљати*; **πειθομαι** – 1sg subj praes mp, πειθομαι *pareo*, *покоравам се*; **πειθόμεθα** – 1pl subj praes mp, πειθομαι *pareo*, *покоравати се*; **φαίνεται** – 3sg subj praes mp, φαίνω *ostendo*, *показивати*; **ψέγη** – 3sg subj praes act, ψέγω *vituperō*, *корити*. **Прилози:** **οὐδέ ποτέ** – *numquam*, *никад*; **παραχρήμα** – *statim*, *одмах*. **Везници:** **ἐάν** – *si*, *ако*; **ἴνα** – *ut* (*ne*), *да не*; **ὅταν** – *cum* (*si*), *кад*. **Речце:** **μή** – *ne*, *не*.

T r a n s l a t i o : **i.** Principi pareāmus. **ii.** Cum magistris pareo, numquam me paenitet. **iii.** Desistāmus tumultu ne nos magister vituperet. **iv.** Noli irasci, si non statim beneficentiae retributio ostenditur.

П р е в о д : **1.** *Покораважмо се владару!* **2.** *Кад год слушајм учитеље, никада се не кајем.* **3.** *Оставаљажмо се буке, да нас учитељ не би коруо.* **4.** *Не срди се, ако се накнада доброчинства (за доброчинство) не показује одмаху.*

ВЈЕЖБА οζ'. Αναλίζαј и преведи: **α'** Πάντᾳ δεῖ πράττειν, ὅπως νικῶντες σφζώμεθα. **β'** Μάχου ἀνδρείως, ὡ στρατιῶτᾶ, ἴνα τοὺς πολεμῖους νικᾶς. **γ'** Οὐ ζῆς, ἴνα ἐσθίης, ἀλλ' ἐσθίεις, ἴνα ζῆς. **δ'** Καλῶς παιδεύετε, ὡ διδάσκαλοι, τοὺς παῖδας, ἴνα ὑπ' αὐτῶν τιμᾶσθε. **ε'** Κἂν εὐτυχῆτε, μὴ μέγᾳ φρονεῖτε. **ς'** Μᾶλλον εὐλαβώμεθα τοὺς ψόγους ἢ τοὺς κινδύνους. **ζ'** Οὐκ ἄδουοῖν οἱ ὄρνιθες, ὅταν ῥιγῶσιν.

Г р а д и в о : конјунктив активни и медиопасивни стегнутих тематских глагола (GGJ, §243–244).

П о ј а в е : **финална зависна реченица**, у ὅπως νικῶντες σφζώμεθα, ἴνα τοὺς πολεμῖους νικᾶς, ἴνα ἐσθίης, ἴνα ζῆς и ἴνα ὑπ' αὐτῶν τιμᾶσθε, koja се на латински преводи такође намјерном реченицом (*ut vincāmus serventurque, ut hostes vincas, ut edas, ut vivas, ut ab iis colamini*) а на српски такође намјерном реченицом (*да бисмо победијели и спасили се, да би победиједо непријатеље, да би јео, да би живио, да би вас она поштовала*); **концесивна зависна реченица**, у κἂν εὐτυχῆτε, koja се на латински преводи такође концесивном реченицом (*etiāmsi secunda utimini fortuna*) а на српски такође концесивном реченицом (*иако сте срећни*); **адхортативни коњунктив** (*conjunctivus adhortativus*), у εὐλαβώμεθα, који се на латински преводи такође конјунктивом (*saveāmus*) а српски императивом (*чувајмо се*); **временска (хипотетичка, евентуална) зависна реченица**, у ὅταν ῥιγῶσιν, koja се на латински хипотетичком или временском реченицом (*cum iterativum*) (*cum frigore rigent*) а на српски помоћу хипотетичке или временске реченице (*када год зебу*).

А н а л и з а : **Именице:** **διδάσκαλοι** – nom mpl, διδάσκαλος *magister*, *учитељ*; **κινδύνους** – acc mpl, κίνδυνος *periculum*, *погибао*; **ὄρνιθες** – nom mpl, ὄρνις *avis*, *птица*; **παῖδας** – acc mpl παῖς *puer*, pl *liberi*, *дјечак*, pl *djeца*; **πολεμῖους** – acc mpl, πολέμιος *hostis*, *непријатељ*; **στρατιῶτᾶ** – voc msg, στρατιώτης *miles*, *војник*; **ψόγους** – acc mpl, ψόγος *vituperatio*, *прекор*. **Прирече:** **πάντᾳ** – acc npl, πᾶς *omnis*, *сав*. **Замјенице:** **αὐτῶν** – gen mpl, αὐτός *is*, *он*. **Члан:** **οἱ** – nom mpl, οἱ; **τούς** – acc mpl, οὓς. **Глаголи:** **ἄδουοῖ(ν)** – 3pl ind praes act, ἄδω *cano*, *нјевати*; **δει** – 3sg ind praes act, δεῖ *oportet*, *треба*; **ἐσθίεις** – 2sg ind praes act, ἐσθίω *edo*, *јести*; **ἐσθίης** – 2sg subj praes act, ἐσθίω *edo*, *јести*; **εὐλαβώμεθα** – 1pl subj praes act, εὐλαβεομαι *saveo*, *чувати се*; **εὐτυχῆτε** – 2pl subj praes act, εὐτυχέω *secunda fortuna utor*, *срећан сам*; **ζῆς** – 2sg subj praes act, ζάω *vivo*, *живјети*; **μάχου** – 2sg ipn praes mp, μάχομαι *ugno*, *борити се*; **νικᾶς** – 2sg subj praes act, νικάω *vinco*, *побјеђивати*; **νικῶντες** – nom mpl pt praes act, νικάω *vinco*, *побјеђивати*; **παιδεύετε** – 2 pl ipn praes act, παιδεύω *edūco*, *васпитаваати*; **πράττειν** – inf praes act, πράττω *facio*, *радити*, *чинити*; **ῥιγῶσ(ν)** – 3pl subj praes act, ῥιγώω *frigore rigeo*, *зепсти*; **σφζώμεθα** – 1pl subj praes act, σφζω *servo*, *спасаваати*; **τιμᾶσθε** – 2pl subj praes act, τιμάω *colo*, *поштовати*; **μέγᾳ φρονεῖτε** – 2pl ipn praes act, μέγᾳ φρονέω *magnos spiritus gero*, *охолити се*. **Прилози:** **ἀνδρείως** – *fortiter*, *храбро*; **ἦ** – *quam*, *него*; **καλῶς** – *bene*, *добро*; **μᾶλλον** – *potius*, *више*; **Везници:** **ἀλλά** – *quam*, *него*; **ἴνα** – *ut*, *да*; **κἂν** – *etiāmsi*, *иако*; **ὅπως** – *ut*, *да*; **ὅταν** – *cum* (*si*), *ако*. **Узници:** **ὦ** – *o*, *о*. **Речце:** **μή** – *ne*, *не*; **οὐ** – *non*, *не*.

T r a n s l a t i o : i. Omnia facere oportet, ut vincentes seruemur (ut vincamus seruemurque). ii. Fortiter pugna, o miles, ut hostes vincas. iii. Non, ut edas, vivis; sed, ut vivas, edis. iv. Magistri, pueros, ut ab iis colamini, bene educate. v. Etiamsi secunda utimini fortuna, spiritus nolite gerere magnos. vi. Potius vituperationes quam pericula caveamus. vii. Aves, cum frigore rigent, non canunt.

П р е в о д : 1. Треба радити (предузимати) све да бисмо победили и спасили се. 2. Војниче, храбро се бори да би победио непријатеље. 3. Не живиш да би јео него једеш да би живио. 4. Учитељи, добро васпитавајте дјецу да би вас она поштовала. 5. Иако сте срећни, не охолите се. 6. Радије се чувајмо прекора него погуби. 7. Птице не пјевају када год зебу (када год им је зима).

ВЈЕЖБА 0η. Анализирај и преведи: **α** Τίς οὐκ ἂν θαυμάζοι τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἀνδρείαν; **β** Εἶθε ἀεὶ τὴν ἀλήθειαν λέγοις, ὦ παῖ. **γ** Εἰ οἱ πολέμοι πλησιάζοιεν, πάντες ἂν τὰ ὄπλα λαμβάνοιμεν καὶ ἐπὶ τοὺς ὄρους τρέχοιμεν. **δ** Παύοιο, ὦ μαθητά, τῆς ἀργιᾶς.

Г р а д и в о : оптатив активни и медиопасивни тематских глагола (GGJ, §231-233) и атематског глагола εἶμι (GGJ, §315); употреба оптатива (GGJ, §464-465).

П о ј а в е : *потенцијал садашњи* (= оптатив презента са рcl ἄν), у θαυμάζοι, λαμβάνοιμεν, τρέχοιμεν, који се на латински преводи конјунктивом презента (*mirētur, capiāmus, festinēmus*) а на српским кондиционалом садашњим (*дивио би се, зграбили бисмо, пожурили бисмо*); *рекција* грч. гл. θαυμάζω (+acc) и лат. гл. miror (+acc) која се разликује од реакције срп. гл. дивити се (+dat) и реакција грч. гл. παύω (+gen) и срп. гл. *остављати се* (+gen) која се разликује од реакције лат. гл. desisto (+abl); *оптатив испуњибе жеље* (= оптатив презента без рcl ἄν), у εἶθε λέγοις и παύοιο, који се на латински преводи конјунктивом презента (*utīnam dicas, desistas*) а на српски глаголским придјевом трпним (*дабогда говорио, оставио се*); *хипотетичка зависна реченица* (потенцијални тип), у εἰ οἱ πολέμοι πλησιάζοιμεν, која се на латински преводи такође хипотетичком реченицом (потенцијални тип) (*si hostes appropinquant*) а на српски такође хипотетичком реченицом (*ако би се непријатељи приближили*).

А н а л и з а : **Именице:** ἀλήθειαν – acc fsg, ἀλήθειᾶ *verum, истина*; ἀνδρείαν – acc fsg, ἀνδρείᾱ *virtus, храброст*; ἀργιᾶς – gen fsg, ἀργιᾶ *socordia, лењост*; μαθητά – voc msg, μαθητῆς *discipulus, ученик*; ὄπλα – acc npl, ὄπλον *arma, оружје*; παῖ – voc msg, παῖς *puer, pl libēri, дјечак, pl дјеца*; πολέμοι – nom mpl, πολέμιος *hostis, непријатељ*. **Σπαρτιατῶν** – gen mpl, Σπαρτιατῆς *Lacedaemonius, Спартанац*. **Придјеви:** πάντες – nom mpl, πᾶς *omnis, св*. **Замјенице:** τίς – nom msg, τίς *quis, ко*. **Члан:** οἱ – nom mpl, ὁ; τὰ – acc npl, τό; τὴν – acc fsg, ἡ; τῆς – gen fsg, ἡ; τοὺς – acc mpl, ὁ; τῶν – gen mpl, ὁ. **Глаголи:** θαυμάζοι – 3sg opt praes act, θαυμάζω *miror, дивити се*; λαμβάνοιμεν – 1pl opt praes act, λαμβάνω *capio, зграбити*; λέγοις – 2sg opt praes act, λέγω *dico, говориш, казиваш*; παύοιο – 2sg opt praes mp, παύω *desisto, оставиш се*; πλησιάζοιεν – 3pl opt praes act, πλησιάζω *appropinquo, приближити се*; τρέχοιμεν – 1pl opt praes act, τρέχω *festino, пожуриш*. **Прилози:** ἀεὶ – *semper, увијек*. **Предлози:** ἐπὶ – +acc, *ad, на*. **Везници:** εἰ – *si, ако*; καὶ – *et, и, -que, et*. **Узвизи:** ὦ – *o, o*. **Речце:** εἶθε – *utīnam, дабогда*; οὐ – *non, не*.

T r a n s l a t i o : i. Quis non mirētur Lacedaemoniōrum virtutem? ii. O puer (mi fili), utīnam verum dicas! iii. Si hostes appropinquant, omnes arma capiāmus & ad limites festinēmus. iv. Socordia desistas, o discipule.

П р е в о д : 1. Ко се не би дивио храбрости Спартанаца (спартанској храбрости)? 2. Синко, вазда говорио истину! 3. Ако би се непријатељи приближили, ми бисмо сви зграбили оружје и пожурили на границе. 4. Учинице, оставио се лењости!

ВЈЕЖБА 0θ. Анализирај и преведи: **α** Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸν οὐκ ἐψ (ἐψῆ) καθεῦδεν τὸ τοῦ Μιλιτιάδου τρόπαιον. **β** Εἶθε πάντες οἱ διδάσκαλοι ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' ἀξίαν τιμῶντο. **γ** Τίς οὐκ ἂν φιλοῖ (φίλοιη) τοὺς ἑαυτοῦ γονεᾶς; **δ** Οἱ Σπαρτιάται φοβούμενοι, μὴ οἱ πολῖται ὑπὸ τῶν ξένων διαφθείροντο, ξηνηλασίᾳ ἐποιοῦντο. **ε** Εἶθε πάντες τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν ζηλοῖεν. **ς** Ἦ τῶν ἀνθρώπων φύσις μάλλον ἂν ἐκ τῶν ἔργων ἢ ἐκ τῶν λόγων δηλοῖτο. **ζ** Ὁ Ξέρξης ἐξεστράτευσεν, ἵνα τὴν Ἑλλάδα ὅλην δουλοῖτο.

Г р а д и в о : оптатив активни и медиопасивни стегнутих тематских глагола (GGJ, §243-244).

Π ο ς α β ε : **οπταтив испуњиβε жеље** (= оптатив презента без pcl ἄν), у εἶθε τιμῶντο и εἶθε ζηλοῖεν, који се на латински преводи конјунктивом презента (*utīnam colantur, utīnam aemulentur*) а на српски глаголским придјевом трпним (*дабогда се поштовали, дабогда се поводили*); **поменцијал садашњи** (= оптатив презента са pcl ἄν), у ἄν φιλοῖ (φιλοῖη) и οὐκ ἄν δηλοῖτο, који се на латински преводи конјунктивом презента (*non amet, manifestētur*) а на српским кондиционалом садашњим (*не би волио, очитовао би се*); **финална зависна реченица бојазни**, у μὴ οἱ πολίται ὑπὸ τῶν ξένων διαφθεῖροντο, која се на латински преводи реченицом уз *verba timendi* (*ne cives ab his necarentur*) а на српски намјерном реченицом (*да ће ови убити грађане*); **финална зависна реченица**, у ἴνα τὴν Ἑλλάδα ὄλην δουλοῖτο, која се на латински преводи такође намјерном реченицом (*ut totam Graeciam in servitūtem redigēret*) а на српски такође намјерном реченицом (*да би поробио читаву Грчку*).

А н а л и з а : **Именице**: **ἄνθρωπων** – gen mpl, ἄνθρωπος *homo, vir, човек, pl људи*; **ἀξίαν** – acc fsg, ἀξία *meritum, заслуга*; **ἀρετὴν** – acc fsg, ἀρετή *virtus, врлина*; **γονεῶς** – acc mpl, γονεὺς *parens, родитељ*; **Ἑλλάδα** – acc fsg, Ἑλλάς *Graecia, Грчка*; **διδασκαλοῖ** – nom mpl, διδάσκαλος *magister, учитељ*; **Θεμιστοκλῆς** – nom msg, Θεμιστοκλῆς *Themistocles, Темистокле*; **λόγων** – gen mpl, λόγος *verbum, ријеч*; **μαθητῶν** – gen mpl, μαθητῆς *discipulus, ученик*; **Μιλτιάδου** – gen msg, Μιλτιάδης *Miltiades, Милитијад*; **ξενηλασίᾱς** – acc fpl, ξενηλασία *hospitum expulsio, прогон странаца*; **ξένων** – gen mpl, ξένος *hospes, странац*; **Ξέρξης** – nom msg, Ξέρξης *Xerxes, Ксерксо*; **πολίται** – nom mpl, πολίτης *civis, грађанин*; **προγόνων** – gen mpl, πρόγονοι *maiores, преци*; **Σπαρτιάται** – nom mpl, Σπαρτιάτης *Lacedaemonius, Спартанац*; **τρόπαιον** – nom nsg, τρόπαιον *tropaem, споменик*; **φύσις** – nom fsg, φύσις *natūra, нарав*. **Придјиви**: **ὄλην** – acc fsg, ὄλος *totus, читав*; **πάντες** – nom mpl, πᾶς *сав, читав*. **Замјенице**: **αὐτόν** – acc msg, αὐτοῦ *sui, себе*; **ἑαυτοῦ** – gen msg, ἑαυτοῦ *sui, себе*; **τις** – nom msg, τις *quis, ко*. **Члан**: **ἡ** – nom fsg, ἡ; **ὁ** – nom msg, ὁ; **οἱ** – nom mpl, οἱ; **τὴν** – acc fsg, τὴν; **τὸ** – nom nsg, τὸ; **τοῦ** – gen msg, ὁ; **τούς** – acc mpl, οἱ; **τῶν** – gen mpl, ὁ. **Глаголи**: **δηλοῖτο** – 3sg opt praes mp, δηλῶ *очитовати се, manifestō*; **διαφθεῖροντο** – 3pl opt praes mp, διαφθεῖρω *neco, убити*; **δουλοῖτο** – 3sg opt praes mp, δουλόω *in servitūtem redigo, робити*; **ἔλεγεν** – 3sg ind ipf act, λέγω *dico, говорити, казивати*; **ἐξεστράτευσεν** – 3sg ind ipf act, ἐκστρατεύω *infesto agmīne exeo, ићи, кренути на војску*; **ἐποιοῦντο** – 3pl ind ipf mp, ποιέω *facio, чинити, радити*; **ἐφ** (**ἐφ**) – 3sg opt praes act, ἐάω *sino, допуштати*; **ζηλοῖεν** – 3pl opt praes act, ζηλόω *aemulor, поводити се*; **καθεύδειν** – inf praes act, καθεύδω *dormio, спавати*; **τιμῶντο** – 3pl opt praes act, τιμάω *colo, поштовати*; **φιλοῖ** (**φιλοῖη**) – 3sg opt praes act, φιλῶ *amo, волети, љубити*; **φοβοῦμενοι** – nom mpl pt praes act, φοβέω *timeo, метио, плашити се*. **Прилози**: **μᾶλλον** – *potius, више*. **Предлози**: **ἐκ** – + gen, *е, из*; **κατά** – + acc *secundum, по*. **Везници**: **ἴνα** – *ut, да*; **ὄτι** – acc+inf, *да*. **Речце**: **εἶθε** – *utīnam, дабогда*; **μὴ** – *ne, не*; **οὐ** – *non, не*.

T r a n s l a t i o : **i.** Themistocles dixit Miltiādīs tropaeum se dormire non sinere. **ii.** (Utīnam) omnes magistri a discipūlis merito colantur! **iii.** Quis suos parentes non amet? **iv.** Lacedaemonii hospites expellentes metuēbant, ne cives ab his necarentur. **v.** (Utīnam) omnes maiorum virtutem aemulentur! **vi.** Homīnum natūra potius ex rebus quam ex verbis manifestētur. **vii.** Xerxes infesto agmīne exiit (exiit) ut totam Graeciam in servitūtem redigēret.

Π ρ ε в о д : **1.** Темистокло је рекао да га Милитијадов споменик не пушта да спава. **2.** Дабогда ученици све учитеље поштовали по заслуги! **3.** Ко не би волио своје родитеље? **4.** Спартанацци су прогнали странце плашећи се да ће ови убити грађане. **5.** Дабогда се сви поводили за врлином предака! **6.** Нарав људи (људска нарав) више би се очитовала из дјела него из ријечи. **7.** Ксерксо је кренуо на војску да би (за се) поробио читаву Грчку.

ВЈЕЖБА XVIII. Μετάφραζε: **i.** Nihil faciāmus irāti! **ii.** Vivat frater meus! **iii.** Utīnam pōpūlus Romānus unam cervicem habēret! **iv.** Demosthēnem perfectum oratōrem facile dixēris. **v.** Utīnam Vercingetōrix omnes Gallos contra Romānos ducēret. **vi.** Secernantur probi homīnes ab imprōbis! **vii.** Nimia misericordia commōtus ne sis!

А н а л и з а : **Именице**: **cervix** – αὐχὴν; **Demosthēnes** – Δημοσθένης; **frater** – ἀδελφός; **Gallus** – Γαλάτης; **homo** – ἄνθρωπος; **imprōbus** – κακός; **orātor** – ῥήτωρ; **misericordia** – οἶκτος; **pōpūlus** – δήμος; **Romānus** – Ῥωμαῖος; **Vercingetōrix** – Οὐεργεντόριξ. **Придјиви**: **irātus** – ὀργιζόμενος; **nimius** – ὑπερβάλλων; **omnis** – πᾶς; **perfectus** – τέλειος; **probus** – ἀγαθός; **Romānus** – Ῥωμαῖκός. **Замјенице**: **meus** – ἐμός, μου; **nihil** – οὐδέν; **unus** – εἷς. **Глаголи**: **commoveo** – κινῶ; **dico** – λέγω; **duco** – ἄγω; **facio** – πράττω; **habeo** – ἔχω; **secerno** – χωρίζω; **sum** – εἰμι; **vivo** – ζάω. **Прилози**: **facile** – ῥαδίως; **utīnam** – εἶθε. **Предлози**: **ab** – ἀπό; **contra** – πρὸς. **Речце**: **ne** – μὴ.

М е τ ᾶ φ ρ α σ ῖ ς : **α** Οὐδὲν ὀργιζομενοῖ πράττωμεν. (Π ο ς α β ε : **адхоратативни конјунктив** (*conjunctivus adhortativus*), у πράττωμεν.) **β** Εἶθε ὁ ἀδελφός μου ζῶ (ζῶη). (Π ο ς α β ε : **конјунктив испуњиβε жеље**, у εἶθε ζῶ)

(ζῶη); *енклиза*, у ἀδελφός μου.) **γ'** Εἶθε ὁ Ῥωμαϊκὸς δῆμος (ὁ τῶν Ῥωμαίων δῆμος) ἓνα αὐχένα εἶχεν. (Εἶθε τῶν Ῥωμαίων δῆμῳ εἰς αὐχὴν ἦν.) (Π ο j а в е : *претерит неиспуњиве жеље*, у εἶθε εἶχεν.) **δ'** Ῥαδίως ἂν τὸν Δημοσθένη(ν) τέλειον ῥήτορᾶ λέγοις. (Π ο j а в е : *потенцијал*, у ἂν λέγοις; *два акузатива*, тј. акузатив објекта са акузативом предиката, тј. τὸν Δημοσθένη(ν) τέλειον ῥήτορᾶ λέγοις.) **ε'** Εἶθε ὁ Οὐεργεντόριζ παντὰς τοὺς Γαλάτας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἦγεν. (Π ο j а в е : *претерит неиспуњиве жеље*, тј. εἶθε ἦγεν.) **ς'** Χωρίζοιεν οἱ ἀγαθοὶ ἀπὸ τῶν κακῶν. (Π ο j а в е : *оптатив испуњиве жеље*, у χωρίζοιεν.) **ζ'** Μὴ κινοίς (κινοίης) τῷ ὑπερβάλλοντι οἴκτῳ. (Π ο j а в е : *оптатив испуњиве жеље*, у μὴ κινοίς (κινοίης).)

ВЈЕЖБА 25. Μετάφραζε: **1.** *Љубимо домовину, покоравājмо се законима!* **2.** *У рату се и жене наоружавају да одбију непријатеље.* **3.** *Сви поштујмо храброг и одважног мужа!* **4.** *Ако ко од војника кад пустоши поља, кажњава се од вође.* **5.** *Дабогда убијек слушали истину!* **6.** *Дабогда убијек поштовали учитеље и родитеље!*

А н а л и з а : *Именице:* *вођа* – στρατηγός; *војник* – στρατιώτης; *домовина* – πατρίς; *жена* – γυνή; *закон* – νόμος; *истина* – ἀλήθειά; *муж* – ἀνὴρ; *непријатељ* – πολέμιος; *поље* – ἀγρός; *рат* – πόλεμος; *родитељ* – γονεὺς; *учитељ* – διδάσκαλος. *Придјеви:* *одважан* – θρασύς; *сав* – πάς; *храбар* – ἀνδρείος. *Замјенице:* *ко* – τίς. *Глаголи:* *кажњавати* – κολάζω; *љубити* – φιλέω; *наоружавати* – ὀπλιζω; *одбити* – ἀμύνομαι; *покоравати се* – πειθομαι; *поштовати* – τιμάω; *пустошити* – διαφθείρω; *слушати* – ἀκούω. *Прилози:* *убијек* – ἀεί. *Предлози:* *у* – ἐν. *Везници:* *ако* – ἐάν; *и* – καί. *Узвници:* *дабогда* – εἶθε.

Μ ε τ ἄ φ ρ α σ ῖ ς : **α'** Φιλῶμεν τὴν πατρίδα, πειθώμεθα τοῖς νόμοις. (Π ο j а в е : *адхортативни конјунктив (conjunctivus adhortativus)*, у филῶμεν, πειθώμεθα.) **β'** Ἐν τῷ πολέμῳ αἱ γυναῖκες ὀπλιζοῦνται ἵνα τοὺς πολεμίους ἀμύνονται. (Π ο j а в е : *намјерна реченица*, у ἵνα τοὺς πολεμίους ἀμύνονται.) **γ'** Πάντες τιμῶμεν τὸν ἀνδρείον καὶ θρασὺν ἄνδρᾶ. (Π ο j а в е : *адхортативни конјунктив (conjunctivus adhortativus)*, у τιμῶμεν.) **δ'** Ἐάν τις τῶν στρατιωτῶν διαφθείρη τοὺς ἀγρούς, κολάζεται ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ. (Π ο j а в е : *хипотетичка зависна реченица* (итеративни тип) у, ἐάν τις τῶν στρατιωτῶν διαφθείρη τοὺς ἀγρούς; *енклиза*, у ἐάν τις.) **ε'** Εἶθε ἀεί τὴν ἀλήθειαν (τάληθῆ) ἀκούω. (Π ο j а в е : *оптатив испуњиве жеље*, у εἶθε ἀκούω.) **ς'** Εἶθε ἀεί τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς γονεῖς τιμῶτε. (Π ο j а в е : *оптатив испуњиве жеље*, у εἶθε τιμῶτε.)

ВЈЕЖБА π'. Αναλίζирај и преведи: Οἱ τῶν Ἑλληνῶν θεοὶ. Ὁ Κρόνος υἱεῖς εἶχε τὸν Διᾶ καὶ τὸν Ποσειδῶνᾶ καὶ τὸν Πλούτωνᾶ. Ζεὺς μὲν ἐπ' οὐρανῷ ναίων παντὸς τοῦ κόσμου ἐβασίλευεν. Ποσειδῶν δὲ τῆς θαλάττης ἦρχε καὶ Πλούτων τοῦ Ἄιδου. Ἀπόλλων δὲ, ὁ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιήσεως εἶχεν ἐπιμελείαν καὶ τὸν τῶν Μουσῶν χορὸν ἦγεν. Ἑρμῆς δὲ τῶν θεῶν ἄγγελος ἦν καὶ τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ῥήτορᾶς καὶ τοὺς γυμναστάς ἐθεράπευεν. Ἄρης δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν μαχῶν ἐπιμελείαν εἶχεν. Ἥφαιστος δὲ, θεὸς τοῦ πυρός, χωλὸς τοὺς πόδας, τοῦ Διὸς κεραυτὸν ἐν Λήμνῳ τῇ νήσῳ κατεσκεύαζε μετὰ τῶν Κυκλώπων. Διόνυσον δὲ, τὸν τῆς ἀμπέλου πατέρᾶ καὶ τοῦ οἴνου εὐρετήν, οἱ Ἀθηναῖοι ἰδίως ἐσέβοντο.

Π ο j а в е : *αποзиција*, у грч. Ὅμηρον υἱεῖς εἶχε τὸν Διᾶ καὶ τὸν Ποσειδῶνᾶ καὶ τὸν Πλούτωνᾶ, која се на латински преводи такође апозицијом (*Jovem, Neptūnum & Plutōnem filios habebat*) а на српски помоћу ријечѝ као или за (*имао је Јупитера, Ποσειδῶνα и Πлутона за синове*); *рекција* грч. гл. βασιλεύω (+gen) која се разликује од рекције лат. гл. *rego* (+acc) и срп. гл. *кρљевати* (+int) и рекција грч. гл. ἄρχω (+gen) која се разликује од рекције лат. гл. *domīnor* (+acc) и срп. гл. *владати* (+int); *елипса*, тј. изиостанак им. υἱός, у ὁ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς (υἱός); *акузатив обзира (accusativus limitatiōnis)*, у χωλὸς τοὺς πόδας, који се на латински преводи аблативом (*pedibus claudus*) а на српски помоћу израза *с обзиром на*, односно генитивом (*χρὸμ с обзиром на ноге, громих ногу*).

А н а л и з а : *Именице:* *ἄγγελος* – nom msg, ἄγγελος *nuntius*, *гласник*; *Ἀθηναῖοι* – nom mpl, *Ἀθηναῖοι Athenienses*, *Атињани*; *Ἄιδου* – gen msg, *Ἄιδης infēri*, *доњи свијет*; *ἀμπέλου* – gen fsg, *ἀμπелος vitis*, *виноβα лоза*; *Ἀπόλλων* – nom msg, *Ἀπόλλων Apollo*, *Аполон*; *Ἄρης* – nom msg, *Ἄρης Mars*, *Арес*; *γυμναστάς* – acc mpl, *γυμναστής lanista*, *учитељ гимнастике*; *Διᾶ* – acc msg, *Ζεὺς Juppiter*, *Зевс*; *Διόνυσον* – acc msg, *Διόνυσος Bacchus*, *Дионис*; *Διὸς* – gen msg, *Ζεὺς Juppiter*, *Зевс*; *Ἑλληνῶν* – gen mpl, *Ἕλλην Graecus*, *Грк*; *ἐμπόρους* – acc

mpl, ἔμπορος *mercātor*, *πρῶβαι*; ἐπιμέλειαν – acc msg, ἐπιμέλειά *cura*, *брига*; Ἑρμῆς – nom msg, Ἑρμῆς *Mercurius*, *Хермес*; εὐρετήν – acc msg, εὐρετής *inventor*, *изумитель*; Ζεὺς – nom msg, Ζεὺς *Juppiter*, *Зевс*; Ἥφαιστος – nom msg, Ἥφαιστος *Vulcānus*, *Хефест*; θαλάττης – gen fsg, θάλαττᾶ *mare*, *море*; θεοὶ – nom mpl, θεός *deus*, *бог*; θεός – nom msg, θεός *deus*, *бог*; θεῶν – gen mpl, θεός *deus*, *бог*; κεραυνόν – acc msg, κεραυνός *fulmen*, *μυῖα*; κόσμου – gen msg, κόσμος *mundus*, *свiет*; Κρόνος – nom msg, Κρόνος *Saturnus*, *Κρον*; Κυκλώπων – gen mpl, Κύκλωψ *Cyclops*, *κυκλιον*; Λήμνῳ – dat fsg, Λήμνος *Lemnos*, *Лемнос*; Λητούς – gen fsg, Λητώ *Latōna*, *Лето*; μαχῶν – gen fpl, μάχη *puigna*, *битка*; Μουσῶν – gen fpl, Μοῦσα, *Musa*, *musa*; νήσῳ – dat fsg, νήσος *insūla*, *острѳ*; οἴνου – gen msg, οἶνος *vinum*, *вино*; οὐρανῷ – dat msg, οὐρανός *caelum*, *небо*; πατέρᾳ – acc msg, πατήρ *pater*, *отαι*; Πλούτων – nom msg, Πλούτων *Pluto*, *Πλυτων*; Πλούτωνᾶ – acc msg, Πλούτων *Pluto*, *Πλυτων*; πόδας – acc mpl, πούς *pes*, *нога*; ποιήσεῶς – gen fsg, ποιήσις *poēsis*, *нјесништво*; πολέμου – gen msg, πόλεμος *bellum*, *рат*; Ποσειδῶν – nom msg, Ποσειδῶν *Neptūnus*, *Ποσειδον*; Ποσειδῶνᾶ – acc msg, Ποσειδῶν *Neptūnus*, *Ποσειδον*; πυρός – gen nsg, πῦρ *ignis*, *ватра*; τεχνῶν – gen mpl, τέχνη *ars*, *умијеће*; υἱεῖς – acc mpl, υἱός *filius*, *син*; χορόν – acc msg, χορός *chorus*, *κολο*. Придјиви: παντός – gen msg, πᾶς *omnis*, *сав*; χωλός – nom msg, χωλός *claudius*, *хром*. Члан: ὁ – nom msg, ὁ; οἱ – nom mpl, ὁ; τῆ – dat fsg, ἡ; τῆς – gen fsg, ἡ; τόν – acc msg, ὁ; τοῦ – gen msg, ὁ; τοῦ – gen nsg, τό; τοῦς – acc mpl, ὁ; τῶν – gen mpl, ὁ; τῶν – gen npl, τό. Глаголи: ἐβασίλευε(v) – 3sg ind ipf act, βασιλεύω *rego*, *кρалеваати*; ἐθεράπευε(v) – 3sg ind ipf act, θεραπεύω *curo*, *бринуту се за*; εἶχε(v) – 3sg ind ipf act, ἔχω *habeo*, *имати*; ἐσέβοντο – 3sg ind ipf act, σέβομαι *colo*, *поштоваати*; ἦγεν – 3sg ind ipf act, ἄγω *ago*, *водити*; ἦν – 3sg ind ipf mp, εἰμι *sum*, *бити*; ἦρχε(v) – 3sg ind ipf act, ἄρχω *domīnor*, *владаати*; κατεσκεύαζε(v) – 3sg ind ipf act, κατασκευάζω *fabrico*, *правити*; ναίων – nom msg pt praes act, ναίω *habīto*, *становати*. Прилози: ἰδίως – *maxīme*, *нарочито*. Предлози: ἐν – +dat *in*, *у*; ἐπί – +dat *in*, *на*; μετὰ – +gen *cum*, *са*. Везници: καί – *et*, *-que*, *и*. Речце: μὲν ... δὲ – *et ... autem*, *et ... a*.

T r a n s l a t i o : GRAECORUM DEI. Saturno filii erant Iuppiter, Neptunus & Pluto. Juppiter in caelo habitabat & omnem mundum regebat. Neptunus mare, Pluto inferos dominabatur. Apollo, Jovis & Latonae ille (sc. filius), artes et poesim (poesin) curabat et Musarum chorum agebat (ducebat). Mercurius deorum nuntius erat; mercatores, oratores et lanistas curabat. Mars bellum et pugnas curabat. Vulcanus, ignis ille deus, pedibus claudus, Jovis fulmen in insula Lemni (una) cum cyclopius fabricabat. Bacchum, illum vitis patrem & vini inventorem, Athenienses maxime colebant.

П р е в о д : БОГОВИ ГРКА. (ГРЧКИ БОГОВИ.) Крон је за синове имао Зевса, Посејдона и Плутона. Зевс је становао на небу и краљевао читавим свијетом. Посејдон је владао морем а Плутон доњим свијетом. Аполон, (син) Зевса и Лете, старао се за умијећа и нјесништво и водио коло муза. Хермес је био гласник богова и бринуо се се трговце, бесједнике и учитеље гимнастике. Арес се старао за рат и битке. Хефест, бог ватре, хромих ногу, са Киклопима је правио Зевсову муњу на острву Лемну. Диониза, оца винове лозе и изумитеља вина, Атињани су нарочито поштовали.

ВЈЕЖБА па´. Анализирај и преведи: ΠΕΡΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ. Οἱ Σπαρτιάται τὴν μὲν ἀνδρείαν πρώτην πασῶν ἀρετῶν ἐνόμιζον, οἱ δὲ νόμοι μᾶλλον ἰσχυρον παρ’ αὐτοῖς ἢ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος καὶ σφόδρα ἐπέιθοντο αὐτοῖς. Τοὺς γέροντας οὐχ ἦττον ἐθεράπευον ἢ αὐτοὺς τοὺς γονεῆς. Τοὺς μὲν ἀγροὺς εἰργάζοντο αὐτοῖς οἱ εἰλωτες, δούλοι ὄντες τοῦ κοινού, τὰς δὲ τέχνας ἐπετήδευον οἱ ὑπήκοοι, περιοικοὶ ὀνομαζόμενοι. Αἰσχρὸν γὰρ ἐνόμιζον Σπαρτιάται ἄλλᾳς μανθάνειν τέχνας ἢ τὰς πρὸς πόλεμον. Σπάρτη οὐκ εἶχεν οὔτε τειχὴ οὔτε τάφρους· ἔλεγον γάρ, ὅτι Σπάρτη τῆ πόλει ἀσφάλειαν παρέχοι οὐ τειχῆ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα. Ἐμακαρίζετο παρὰ Σπαρτιάταις μᾶλλον εὐκλεῆς θάνατος ἢ βίος εὐτυχῆς. Οἱ Σπαρτιάται τοὺς παῖδας ἐγύμναζον, ὅπως ὕστερον ῥᾶον φέροιεν τοὺς ἐν πολέμῳ πόνους.

П о ј а в е : *два акузатива*, тј. акузатив објекта са акизативом предиката, у тјен ἀνδρείαν πρώτην πασῶν ἀρετῶν ἐνόμιζον, што се преводи на латински такође помоћу два акузатива (*fortitudinem primam inter virtutes dicebant*) а на срп. помоћу акузатива и инструментала (*сматрали су храброст сматрали првом од свих врлина*); *конгруенција* nom npl са 3sg (τὰ ζῶα τρέχει), у τὰ δις τειχὴ οὐ παρέχοι и σώματα οὐ παρέχοι; *финална зависна реченица*, у ὅπως ὕστερον ῥᾶον φέροιεν τοὺς ἐν πολέμῳ πόνους, која се на латински преводи такође намјерном реченицом (*ut labores postea facilius ferant*) а на српски такође намјерном реченицом (*да би касније лакше подносили невоље у рату*).

А н а л и з а : **Именице:** **ἀγρούς** – acc mpl, ἀγρός *ager*, *поље*; **ἀνδρείᾱν** – acc fsg, ἀνδρειᾱ *virtus*, *храброст*; **ἀνδρῶν** – gen mpl, ἀνήρ *vir*, *човјек*, *муж*; **ἀρετῶν** – gen fpl, ἀρετή *virtus*, *θрлина*; **ἀσφάλειᾱν** – acc fsg, ἀσφάλειᾱ *securitas*, *сигурност*; **βίος** – nom msg, βίος *живот*, *вита*; **γέροντᾱς** – acc mpl, γέρων *senex*, *старац*; **γονεᾱς** – acc mpl, γονεὺς *parens*, *родитељ*; **δοῦλοι** – nom mpl, δοῦλος *servus*, *роб*; **Εἰλωτες** – nom mpl, Εἰλωτες *Helōtae*, *Хелоти*; **Ἑλλάδος** – gen fsg, Ἑλλάς *Graecia*, *Грчка*; **θάνατος** – nom msg, θάνατος *mors*, *смрт*; **κοινού** – gen msg, κοινόν *res publica*, *држава*; **νόμοι** – nom mpl, νόμος *lex*, *закон*; **παῖδᾱς** – acc mpl, παῖς *puer*, pl *libēri*, *дјечак*, pl *djeца*; **περίοικοι** – nom mpl, περίοικος *perioecus*, *перијек*; **πόλει** – dat fsg, πόλις *ciuitas*, *град*, *држава*; **πόλεμον** – acc msg, πόλεμος *bellum*, *рат*; **πολέμῳ** – dat mpl, πόλεμος *bellum*, *рат*; **πόλεσι** – dat fpl, πόλις *ciuitas*, *град*, *држава*; **πόνους** – acc mpl, πόνος *labor*, *мука*, *напор*; **Σπάρτη** – nom fsg, Σπάρτη *Sparta*, *Спарта*; **Σπάρτη** – dat fsg, Σпάρτη *Sparta*, *Спарта*; **Σпартиάται** – nom mpl, Σпартиάτης *Lacedaemonius*, *Спартанац*; **Σпартиάταις** – dat mpl, Σпартиάτης *Lacedaemonius*, *Спартанац*; **σώματᾱ** – nom npl, σῶμα *corpus*, *тијело*; **τάφρους** – acc fpl, τάφος *agger*, *јарак*; **τείχη** – acc npl, τεῖχος *murus*, *бедем*; **τέχνας** – acc fpl, τέχνη *ars*, *умијеће*; **ὑπήκοοι** – nom mpl, ὑπήκοος *morigērus*, *слуш*. **Пријдеви:** **αἰσχρόν** – acc msg, αἰσχρός *turpis*, *срамотан*; **ἄλλαις** – dat fpl, ἄλλος *alius*, *други*; **ἄλλᾱς** – acc mpl, ἄλλος *alius*, *други*; **εὐκλής** – nom msg, εὐκλής *gloriōsus*, *славан*; **εὐτυχής** – nom msg, εὐτυχής *felix*, *срећан*. **Замјенице:** **αὐτοῖς** – dat mpl, αὐτός *is*, *он*; **αὐτοῦς** – acc mpl, αὐτός *is*, *он*. **Бројеви:** **πρώτην** – acc fsg, πρώτος *primus*, *први*. **Члан:** **οἱ** – nom mpl, *о*; **τά** – nom npl, *то*; **ταῖς** – dat fpl, *и*; **τάς** – acc fpl, *и*; **τῇ** – dat fsg, *и*; **τήν** – acc fsg, *и*; **τῆς** – gen fsg, *и*; **τοῦ** – gen msg, *то*; **τοῦς** – acc mpl, *о*; **τῶν** – gen mpl, *о*. **Глаголи:** **ἐγύμναζον** – 3pl ind ipf act, γυμνάζω *exerceo*, *вјежбавам*; **ἐθεράπευον** – 3pl ind ipf act, θεραπεύω *colo*, *поштовати*; **εἰργάζοντο** – 3pl inf ipf act, ἔργαζομαι *colo*, *обрађивати*; **εἶχε(ν)** – 3pl ind ipf act, ἔχω *habeo*, *имати*; **ἔλεγον** – 3pl ind ipf act, λέγω *dico*, *говорити*, *казивати*; **ἔμακαρίζετο** – 3pl ind ipf mp, μακαρίζομαι *beātus ducor*, *сматрати се срећнијим*; **ἐνόμιζον** – 3pl ind ipf act, νομίζω *puto*, *сматрати*; **ἐπέιθοντο** – 3pl ind ipf mp, πείθομαι *pareo*, *покоравати се*; **ἐπετιδευον** – 3pl ind ipf act, επιτηδεύω *colo*, *обрађивати*; **ἰσχυον** – 3pl ind ipf act, ἰσχύω *robustus sum*, *јак сам*; **μανθάνειν** – inf praes act, μανθάνω *disco*, *учити*; **ὀνομαζόμενοι** – nom mpl pt praes mp, ὀνομάζω *voco*, *називати*; **ὄντες** – nom mpl pt praes act, εἶμι *sum*, *бити*; **παρέχοι** – 3sg opt praes act, παρέχω *praebeo*, *пружати*; **φέροιεν** – 3pl ind praes act, φέρω *fero*, *носи*, *подноси*. **Прилози:** **μᾶλλον** – *magis*, *више*; **ἤ** – *quam*, *него*; **ἥττον** – *inferius*, *слабије*; **ῥῶον** – *facilius*, *лакше*; **σοφόδρα** – *valde*, *веома*; **ὑστερον** – *postea*, *касније*. **Прејлози:** **ἐν** – + dat, *in*, *y*; **παρά** – +acc, *apud*, *код*; **πρός** – +acc, *ad*, *за*, *ка*. **Везници:** **ἀλλά** – *sed*, *него*; **γάρ** – *enim*, *наиме*; **καί** – *et*, *-que*, *и*; **ὅπως** – *ut*, *да*; **ὅτι** – acc+inf, *да*; **οὔτε** – *nec*, *neque*, *нити*. **Речце:** **μὲν ... δὲ** – *o ... autem*, *o ... a*; **οὐ** – *non*, *не*.

T r a n s l a t i o : DE LACEDAEMONIIS. Lacedaemonii fortitudinem primam inter virtutes ducēbant; leges apud eos robustiores erant quam in aliis Graeciae civitatibus & (sc. Lacedaemonii) eis valde parebant. Senes curābant non minus quam ipsos parentes. Helōtae, qui rei publicae servi erant, agros eis colebant et morigēri, quibus perioeci (perioecorum) nomen erat, artes (eis) curābant. Lacedaemonii enim putabant turpe esse alias discere artes quam illas quae ad bellum pertinent (= парафраза). Spartaе nec muri neque aggēres erant, sed (tantum) virōrum corpōra. Beatior apud Lacedaemonis ducēbatur mors gloriōsa quam vita beāta. Lacedaemonii liberos exercēbant ut labōres postea facilius ferant.

П р е в о д : О СПАРТАНЦИМА. Спартанци су храброст сматрали првом од свих врлина, а закони су код њих били суровији него у другим градовима Грчке и (Спартанци) су им се веома покоравали. За старце се нису ништа мање бринули него за саме родитеље. Поља су им обрађивали Хелоти који су били робови државе (државни робови), а умијећима су се бавили поданици звани перијеци. Наиме, Спартанци су сматрали да је срамотно изучавати вјештине које нису корисне (= парафраза) за рат(овање). Спарта није имала нити бедеме нити јарке; наиме, казивали су да граду Спарти сигурност не пружају бедеме него тијела (sc. спартанских) мужева. Код Спартанаца се славна смрт сматрала срећнијом од срећног живота. Спартанци су вјежбали своју дјецу да би касније лакше подносили невоље у рату.